

Místo tantry v novém náboženském hnutí MISA

SPOLEČENSTVÍ JÓGINŮ A TANTRIKŮ

Zdeněk Vojtíšek

Společenství, které vzniklo na základě působení rumunského učitele jógy a tantry Gregoriana Bivolarua, je často nazýváno podle své zastřešující mezinárodní organizace „hnutí MISA“.¹ Konflikt, který prožívá v rumunské společnosti, a základní obrysy jeho učení popisuje článek na stranách 44–48. Na tomto místě se věnujeme popisu společenství a role tantry v něm.

Vycházíme přitom především z materiálů české odnože tohoto hnutí, která vystupuje jako duchovní škola Rezonance a přihlížíme ke zdrojům, jmenovaným v článku Jóga, tantra a trestní stíhání. Ve druhé části doplňuje tyto zdroje osobní rozhovor autora o tantrickém zasvěcení se ženou, která ho prožila.²

Společenství

Základní podobou Bivolaruova společenství je škola, tedy systém kurzů, studovaných v několika ročnících ve dvou vzájemně propojených liniích – jógy a tantry – v některém z center hnutí. V Česku jsou zatím čtyři centra a pravidelné kurzy probíhají také v dalších třech městech. Jednotlivá setkání se konají v týdenní periodě, skládají se z praktické a teoretické části a trvají tři až čtyři hodiny (u nás ovšem pouze dvě).³ Být v kontaktu se společenstvím nejméně jednou týdně je považováno za velmi žádoucí: nejen kvůli návaznosti jednotlivých setkání, ale i proto, že společenství je podle nauky hnutí důležité zvláště v tomto období přechodu do věku vodnáře.⁴ Kromě těchto pravidelných setkání se konají i víkendové semináře, příležitostné přednáškové a praktické cykly nebo zájmová setkání, například zájemců o prohloubení vztahu mezi aspirantem a duchovním průvodcem,⁵ či se organizují příležitosti pro karmajógu (pro společnou práci v centru nebo ášramu). České sdružení Rezo-

nance navíc pořádá každoročně od roku 2012 víkendový Tantra festival pro veřejnost. Zdá se, že naprostá většina těch, kdo přijdou do styku s hnutím, zůstává na základních stupních jógy.⁶

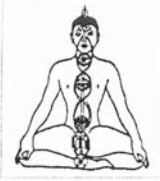
Vrcholem aktivit mezinárodního společenství jsou každoroční duchovní tábory v Rumunsku s řadou programů, určených absolventům jednotlivých ročníků: asi desetidenní tábor v horském centru Baile Herculane a zvláště letní, až pětítýdenní tábor v přímořském letovisku Costinești, jež se účastní tisíce jóginů z celého světa. Tradice letních táborů sahá až do roku 1990.⁷ Podmínkou účasti na těchto vrcholných akcích je kromě jiného i zaslání vlastních fotografií v plavkách a aktuálního negativního výsledku testu na syfilis a na přítomnost viru HIV. Zatímco bývalí členové a odpůrci hnutí často tvrdí, že tábor je „prodchnut sexualitou“,⁸ představitelé hnutí trvají na tom, že učení o duchovním významu sexuality tvoří jen malý zlomek objemu výukových materiálů.⁹ Dojem, že na sexualitu je soustředěna hlavní pozornost, je patrně způsoben kromě jiného¹⁰ i soutěží

ROČNÍK 1 KURZ 9

POZORNOST V JÓGICKÉ PRAXI

Pozornost je aktivací, mobilizací, selektivní orientací a soustředěním či fokusací psychomentalních procesů, jejichž cílem je pomoci rezonance či nějakého účinného zásahu co nejlépe a nejsnadněji seberegulace, která je výrazem výběrového zaměření a soustředění psychomentalní činnosti na určitý předmět, bytost nebo jev s cílem poznat jej.

V jógické praxi je pozornost velmi důležitá, protože tvoří součást mnoha vnitřních jevů a procesů. V jógě se má za to, že jak výsledky, které se dostaví po využití různých specifických postupů, tak myšlenková, ba i duchovní hodnota člověka se měří podle intenzity a nepřetržitosti jeho pozornosti. Pozornost bývá vnější nebo vnitřní, podle toho, je-li zaměřena na vnější objekt, anebo na nějaký vnitřní stav.

Většina účastníků kurzů Bivolaruova hnutí se věnuje pouze jógické praxi. Pomáhají jim v tom krátké texty. Na obrázku je hlavička jednoho z nich.

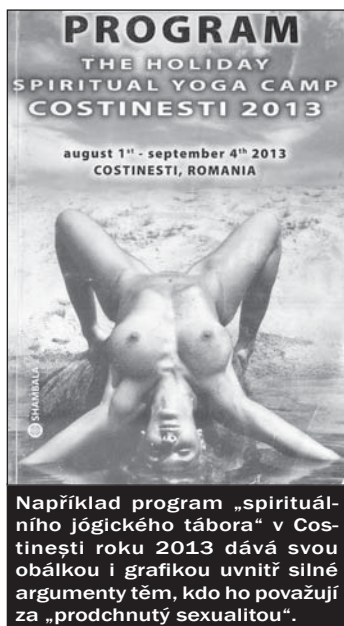
Tento článek prošel recenzním řízením.

ženských účastnic tábora Miss Šakti.¹¹ Zatímco pro stoupence hnutí je účelem této soutěže pozvednutí ženské energie, filmy ze soutěže se objevily na erotických internetových prezentacích. Méně konfliktní je další speciální akce letního tábora – skupinová meditace Spirála jang, jejíž atraktivní fotografie se stávají symbolem tábora v kontaktu s veřejností.¹²

Vedle duchovních táborů jsou společné bydlení několika jóginů a život v ášramu (klášteře) dalšími příležitostmi, jak student může posílit své spojení se společností. Ášram je zároveň centrem, které pořádá duchovní akce a přijímá dočasné návštěvníky. Jen v Bukurešti je podle zdrojů hnutí takových ášramů asi 40; v největším a nejznámějším z nich (jménem Pipera) žije asi 200 lidí.¹³ Jiným způsobem většího osobního zapojení do společnosti je role instruktora: jejímu převzetí předchází dvouletý intenzivní kurz, zkoušky a potvrzení samotným Gregorianem Bivolaruem.¹⁴ Předpokládá se také, že instruktoři jsou tantricky zasvěceni. K tomuto zasvěcení, podrobněji popsanému níže, může být jógin jen zřídka pozván dříve než po absolvování prvního ročníku studia. K pobytu v ášramu mohou být přijati i nezasvěceni.

Organizace školy jógy a tantry s sebou přináší potřebu vytvořit hierarchii instruktorů podle jejich zasvěcení, zkušeností a délky praxe. Na vrcholu neformální hierarchie duchovních učitelů stojí Bivolaru, jenž je mezi svými žáky od počátku znám jako Grieg. Jeho autorita jako gurua je srovnatelná s jinými učiteli jógy a duchovními osobnostmi,¹⁵ o nichž jejich žáci předpokládají, že dosáhli nejvyšších duchovních cílů. A podobně jako v jejich případě si také Griegovi žáci vyprávějí „o působení jeho siddhi (paranormálních schopností)“¹⁶ a přikládají mu mimořádné vlastnosti. Jedinečné postavení Bivolarua je dáno také tím, že je zatím jako jediný oprávněn poskytovat tantrické zasvěcení.

Těm jóginům, kteří si to přejí a kteří postupně přijmou nauky Bivolaruovy školy za své, může společností a jeho zá-

Naprříklad program „spirituálního jógického tábora“ v Costinești roku 2013 dává svou obálkou i grafikou uvnitř silné argumenty těm, kdo ho považují za „prodchnutý sexualitou“.

sady postupně a zásadně ovlivnit běžné denní činnosti a mnoho sfér (možná všechny) jejich života. Díky pravidelným denním jógickým cvičením a díky zvyku věnovat jídlo nebo i předmět jiných činností krátkou meditací Bohu prostupuje vědomí jóginů o jejich příslušnosti k nauce a společnosti i mnoho chvil všedního dne. Duchovní učitel Bivolaru jim prostřednictvím společnosti naléhavě doporučuje jídelní pravidla (takzvanou jógovou dietetiku či očištné metody a zvláště půst) a zdravotně preventivní a léčebné postupy, vycházející často (ačkoli nikoli výhradně) z ájurvedy.¹⁷ Zásadní místo mezi těmito postupy má pití vlastní moči. Jóginí jsou také silně motivováni k abstinenci tabáku a alkoholu. Intenzivní život jógina také vyžaduje odloučení od lidí, kteří ho odvádějí „od duchovní cesty a postupně snižují [jeho] niternou vibraci na omezenou úroveň jich samých“.¹⁸

Provázanost duchovního pokroku s pozorností vůči vlastnímu tělu je patrná na velké pozornosti, jež je v hnutí věnována technikám sexuální kontinence, které umožňují párům jóginů duchovně využít potenciálu, jímž sexualita disponuje.¹⁹ Jógin se postupně učí zabránit ejakulaci a oddělit ji od orgasmu, pokročilá jóginka má prostřednictvím meditací, asán či očišťovacích metod prodlužovat svůj menstruační cyklus, až – v ideálním případě – přestane menstruovat vůbec.²⁰

Společností MISA také nabízí vlastní vztahové modely. Výlučné dyadické vztahy v manželství, plození dětí a vytváření stabilního domova jsou považovány za sobecké zájmy a nejsou ceněny,²¹ byť jsou tolerovány zvláště tehdy, pokud pocházejí z období před rozhodnutím věnovat se józe. Ceněny jsou zato vztahy přátelství mezi jóginými stejného i opačného pohlaví, při nichž se díky tantrě rozvíjí „ohromná intimita“, kdy jeden o druhém „ví skoro všechno“.²² V případě jóginů opačného pohlaví mohou tyto vztahy získat i podobu sexuálního sdílení. Jeho případná nezávaznost a vztahové a sexuální experimenty jsou ospravedlněny sdí-

lenou vírou, že díky tantrickému zasvěcení se v každém muži manifestuje Šiva a v každé ženě Šakti. O tato božstva jde v posledu více než o konkrétní partnery. Na druhé straně ale společenství vysílá řadu signálů, z nichž je jasné, že účelem uvedení do tantry není pouhá libost či neodpovědnost. Sexuální sdílení mezi osobami stejného pohlaví je zapovězeno: „V tantrických praktikách neexistuje žádné místo pro homosexuály,“ řekl Eduard Selea, autorita pro české jóginy školy MISA. Ačkoliv v lidské společnosti mají homosexuálové své místo, v tantrě je homosexualita „vysvětlována jako nepřírozená, nebezpečná věc“.²³

Napětí, které hnutí dlouhodobě prožívá v Rumunsku a v menší míře i několika v dalších zemích a které je popsáno v článku Jóga, tantra a trestní stíhání, se pochopitelně promítlo i do jeho učení a života společnosti, a to dokonce i v zemích, jako je Česko, kde k žádnému tlaku ze strany veřejnosti či úřadů nedochází. Je to totiž pravděpodobně právě toto napětí, co ve společnosti způsobuje, že nesouhlasné názory a postoje jsou příkře odmítány. V hnutí je rozšířen předpoklad, že veškeré pochybnosti jsou útokem démonů, kteří se snaží adepty zastavit na jejich duchovní cestě. Démonizování jsou také bývalí členové. Za svůj odchod z hnutí mají být například potrestáni tím, že po několika dalších životů nebudou mít možnost duchovního růstu. Pokud se příslušníci hnutí přesto rozhodnou k odchodu, mohou je takto vyhrocené postoje přiblížit roli apostatů,²⁴ jejichž negativní svědectví o hnutí se může stát příčinou další eskalace napětí.

Tantrické zasvěcení²⁵

Tantrické zasvěcení samotným duchovním učitelem Griegem se týká pouze žen. Nikdo jiný není k tomuto zasvěcování žen pověřen. Obřadu předchází několik kroků. Prvním z nich je pozvání od mistra Griega, které adeptce tlumočí již zasvěcená žena s poukazem na výjimečnost její osobnosti i na výjimečnost mistrovy nabídky. Komunikace o zasvěcení probíhá v utajení a adeptce je výslovně zakázáno o zasvěcení hovořit. Žena sice skládá finanční obnos, ale ten je spíše zálohou, která je jí po zasvěcení obvykle navrácena. Veškeré náklady na zasvěcení jsou totiž chápány jako dar mistra. V době, kdy se Bivolaru skrýval, probíhaly všechny přesuny v naprostém utajení,²⁶ takže

adresa pařížského ášramu, obývaného pouze ženami, ani místo iniciace nebylo adeptkám známo. V uzavřeném ášramu se zatemněnými okny, bez možnosti komunikace s vnějším světem a bez osobních věcí adeptky očekávaly pod vedením stálých obyvatelky další pokyn, a to v proměnlivém počtu a po proměnlivý počet dnů. Adeptky zasvěcení je trávily hlavně jógickou přípravou a četbou doporučených textů. Právě v tomto prostředí docházelo k rozvíjení blízkého přátelství, zmíněnému v předchozím odstavci, a rostlo vědomí soudržnosti a sounáležitosti. Kromě duchovní přípravy byla před zasvěcením vyžadována písemná přihláška k vlastní odpovědnosti, přísahy mlčenlivosti a fotografie a videosnímky bez oblečení. Drobné dárky a pozornosti, jimiž na adeptky myslel jejich mistr, zvyšovaly pozitivní očekávání budoucího zasvěcení, vědomí ženskosti i sebevědomí.

V atmosféře tajemství a konspirace a se zavázanými očima byly adeptky nakonec přemístěny do bytu, v němž čekaly na individuální zasvěcení Gregorianem Bivolaruem. Čekání bylo věnováno hlavně očistě, afrodiziakům, jógickým cvičením a sledováním erotických filmů a rozhovorů s dříve zasvěcenými ženami. Samotné zasvěcení trvalo u jednotlivých žen po různou dobu (mohlo trvat jen jednu hodinu, ale i více než osm hodin)

a sestávalo z rozhovoru a z rituálního styku. Tantrický sex probíhal v různých polohách podle jednotlivých energetických center (čaker) a jeho cílem bylo dosažení různých druhů orgasmu ženy (vaginálního, klitoriálního a urinálního), přičemž největší důraz byl kladen na poslední ze jmenovaných, neboť pití mistrovy moči je považováno za nejvyšší stupeň tantrického rituálu. Při rozhovoru a nad otázkami žen projevoval mistr vysokou míru empatie a znalosti jejich životů. Empatický a laskavý vhléd byl ostatně patrný i v následné elektronické korespondenci mezi Griegem a zasvěcenou ženou.

O svou první moč po rituálu se nově iniciovaná žena podělila s ostatními ženami a další moč až do doby čtyřadvaceti hodin po zasvěcení pila sama. Vloženou finanční zálohu Gregorian Bivolaru na požádání ženám vracel ve stejné, anebo i větší výši. V druhém případě byla příspěvkem na ženy náklady i motivací k tomu, aby se obřadu účastnila opakovaně, neboť je to důležité pro její další duchovní růst. Druhý vrchol zasvěcení nastává po jedenácti dnech. Žena se na něj připravuje dodržováním rozpisu jógických cvičení, stanoveného mistrem podle jejího duchovního stavu a individuálních potřeb. Přesně po jedenácti dnech pak ženy prožívají extatický zážitek a popisují ho jako silný orgasmus

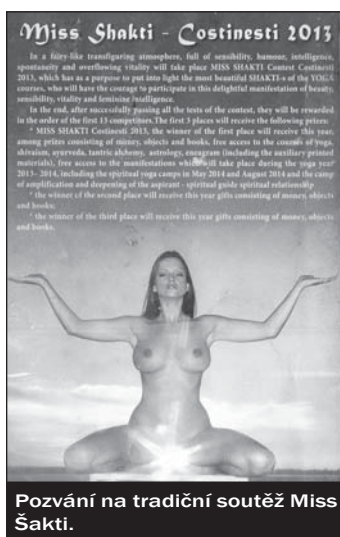
a dosažení nejvyššího duchovního stavu *samádhi*. I tento děj je určen Bivolaruovými předpoklady o významu moči, o koloběhu vody v těle a přenosu informací jejím prostřednictvím. Komplexní tantrický iniciační zážitek pak odeznívá ve zmíněné korespondenci s mistrem.

Muži jsou tantricky zasvěceni rituálním sexuálním stykem se ženou, kterou zasvětil Bivolaru, a to stejným způsobem. Je proto běžné, že ženatí muži podporují zasvěcení svých manželky jejich společným mistrem. Podobně je představitelné, že v místních společenstvích, která mají již i druhou generaci členů (tedy v Rumunsku a snad i jinde), stojí jóginští rodiče o iniciaci svých dospívajících dcer.

Závěr

Tantra je ve společenství inspirovaném Gregorianem Bivolaruem jednou z možností duchovního rozvoje. Tím, že zasvěcení do ní je obestřeno tajemstvím (v době mezi lety 2006–2016 ještě zvýrazněným nutností konspirace při styku s trestně stíhaným Bivolaruem), určeno jen vyvoleným a naplněno neobvyklými sexuálními praktikami, jistě odpovídá současné západní představě tantry. K tantrickému zasvěcení samozřejmě nemusí dojít každý frekventant kursů hnutí MISA a jeho národních poboček. Variabilita programů v tomto hnutí a svoboda volit si ty, které jednotlivci považuje za užitečné pro svůj rozvoj, zájem o tělo a sexualitu a další charakteristiky, které Bivolaruovo společenství sdílí s hnutím Nového věku,²⁷ z něj činí životaschopný prvek alternativní náboženské scény. ■

Srhnuti je na straně 48, autorův medailonek na straně 37.

Poznámky

- Zde ovšem hovoříme raději o Bivolaruově hnutí.
- Jedná se o ženu, která byla dvakrát tantricky zasvěcena v Paříži. Rozhovor se konal 16. 9. 2016.
- HELMAN, Josse: Škola jógy MISA a život v ášramu, *Rezonance*, dokument dostupný na URL <http://www.jogin.cz>, download 9. 8. 2016.
- SELEA, Elinor: Lidé a duchovno – dotazy na Eduarda, *Rezonance*, dokument dostupný na URL <http://www.jogin.cz>, download 9. 8. 2016.
- Gurujóga (setkáni skupiny), *Rezonance*, 12. 6. 2016, dokument dostupný na URL <http://www.jogin.cz>, download 9. 8. 2016.
- Thejlsová uvádí, že v dánské organizaci Natha (součástí MISA) jezdí na retreaty a na prázdninové tábory jen asi 15% studentů školy. – THEJLS, Sara Møldrup: MISA and Natha: A Peculiar Story of a Romanian Tantric Yoga School, in: LEWIS, James R. – TØLLEFSEN, *Handbook of Nordic New Religions*, Leiden – Boston: Brill 2015, s. 66.
- HELMAN, Martin: *Rumunská škola jógy MISA a stavy osvícení*, diplomová práce obhájená na Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy, 2010, s. 27.
- Účastnice v rozhovoru s autorem 16. 9. 2016.
- Např. Advaita Stoian v rozhovoru s autorem dne 7. 11. 2016 odhadl podíl tohoto tématu na výuce na asi 8%.
- Například tištěných programů letních táborů s mnoha explicitními erotickými fotografiemi a kresbami.
- Fotografie nahých těl obsahuje i rozhovor o akci Miss Šakti: Rozhovor: Miss Šakti – soutěž vnější a vnitřní krásy, *Rezonance*, dokument dostupný na URL <http://www.jogin.cz>, download 9. 8. 2016.
- Více o této meditaci: Mezinárodní tábory jógy (Baille Herculane a Costinesti, Rumunsko), *Rezonance*, dokument dostupný na URL <http://www.jogin.cz>, download 9. 8. 2016.
- HELMAN, Josse: Škola jógy MISA...
- Tamtéž.
- Viz např. 37. díl v 1. ročníku kurzu integrální jógy.
- HELMAN, Josse: Škola jógy MISA...
- Viz např. 24., 25., 27. a 28. díl v 1. ročníku kurzu integrální jógy.
28. díl v 2. ročníku kurzu integrální jógy, s. 3–4.
- Viz např. článek Co je sexuální kontinence, *Rezonance*, dokument dostupný na URL <http://www.jogin.cz>, download 9. 8. 2016.
10. díl v 2. ročníku kurzu integrální jógy, s. 1.
- SELEA, Elinor: Lidé a duchovno – dotazy na Eduarda, *Rezonance*, dokument dostupný na URL <http://www.jogin.cz>, download 9. 8. 2016.
- Tamtéž.
- Tamtéž.
- Tato role je charakterizována vysloveně nepřátelským postojem k bývalému hnutí a spojenectvím s těmi, kdo jsou vůči němu v opozici. Více: BROMLEY, David G. (ed.): *The Politics of Religious Apostasy. The Role of Apostates in the Transformation of Religious Movements*, Westport, London: Praeger 1998. – Příkladem apostaty je níže zmíněná Cecilia Tizová.
- Tajný ritus je popsán na základě sdělení dvou jóginek, přičemž jedna autorovi ritus popsala a druhá popis korigovala a doplnila na základě své zkušenosti. Výsledný popis samozřejmě nemusí být bezvýhradně platný pro rity konané v jiných letech.
- Kvůli utajení byly adeptky transportovány s černými brýlemi na očích a s kloboukem přetazným přes ně.
- Více viz v článku jóga, tantra a trestní stíhání na stranách 44–48.